

Video-opnames nest grauwe gorzen

Bij wijze van experiment werd er in het broedseizoen van 2010 getracht een koppel broedende grauwe gorzen te filmen. Met als achterliggend doel: zoveel mogelijk details te weten te komen over de ecologie van onze grauwe gorzen. Dit om nog beter te begrijpen waar precies de – op het eerste zicht misschien kleinere of onbekende, maar mogelijk toch (onrechtstreeks) cruciale – bottlenecks (die voor een sterke achteruitgang zorgen) zich bevinden en hoe men daar best op kan inspelen. Uiteraard kadert dit volledig in het streven naar een stopzetting van de afname, en het bevorderen van een herstel van de populatie grauwe gorzen.

Werkwijze:

Al van in het begin van het broedseizoen werd er in een kerngebied voor akkervogels te Riemst een koppel grauwe gorzen opgevolgd. Het koppel nestelde in een perceel wintertarwe. Vanaf de nestbouw tot het uitvliegen van de juvenielen werd met de nodige voorzichtigheid en van op gepaste afstand getracht het broedproces te volgen. Van zodra de jongen een leeftijd hadden van ongeveer een week, werd een mini-camera (spycam) vlakbij het nest geplaatst. De draadloze ontvanger kon op een afstand in het gewas verstopt worden. De mini-camera werkt rechtstreeks op een batterij die dan ook aan de camera verbonden dient te worden. Het geheel werd bevestigd op een kort stokje dat makkelijk in de grond vast te zetten was. Als camouflage voor de mini-camera en batterij werd een donkergroen stoffen doekje gebruikt dat er omheen gedraaid zat en enkel het oog van de camera vrij liet. Vanaf het moment dat de batterij aangesloten is, begint de mini-camera te filmen en kan de data opgeslagen worden door de draadloze ontvanger (op USB of SD). Volgens de producteigenschappen zou de draadloze camera-set meerdere uren kleurenbeeld kunnen opnemen. In werkelijkheid viel dit wel wat

Mini-camera op stokje (gecamoufleerd) met bijhorende ontvanger, hier in opstelling bij een leeuwerikvlakje (Foto: Rémar Erens, 2010).

tegen. Er kon maximum 2x een half uur beeld opgenomen worden, daarna was de batterij leeg. Bovendien leverde enkel het eerste half uur vooral kleurenbeeld op, hierna werd enkel nog zwart-wit beeld weergegeven.

Uit voorgaande blijkt duidelijk dat het hier om pionierswerk gaat op het vlak van het werken met camcorders voor dit soort onderzoek. Technische beperkingen van de toestellen (evenredig met de investeringskost) liggen vaak aan de basis van een eventueel minder goed resultaat. Desondanks leert men snel bij en staat de ontwikkeling van video-apparatuur voor dergelijke toepassingen ook zeker niet stil.

Resultaat:

Uit de analyse van het (matige) beeldmateriaal konden toch 3 zaken opgemerkt worden. Tijdens een voederbeurt krijgt slechts 1 of enkele juvenielen een prooi (1). Het juveniel dat voedsel (rups van gamma-uil) krijgt is zeker niet steeds diegene die het oudst, sterkst of het hoogst z'n bekje open spert. Bij elke voederbeurt (enkel door het vrouwtje) controleert moeder grauwe gors het nest op aanwezigheid van nieuwe uitwerpselen. Indien deze aanwezig zijn (vooral wit van kleur en in een typisch vliesje verpakt), worden ze steeds meegenomen om zo de nestlocatie zuiver te houden. Dat laatste allicht om geen predatoren aan te trekken en de hygiëne te bewaren. Dit gedrag is bij andere vogelsoorten algemeen gekend. De oudervogels nemen de uitwerpselen uit het nest in de bek mee en laten het meestal onderweg ergens (ver van het nest verwijderd) vallen. Dit gedrag kon dus eveneens bij dit koppel grauwe gors geobserveerd worden. Maar op de filmbeelden was zelfs te zien dat zo'n 'pakketje' uitwerpselen volledig ingeslikt werd door het vrouwtje (2). Of ze dit later terug uitbraakte of niet, is helaas onbekend. Toen ze een leeftijd van 10 dagen hadden, was te zien hoe tijdens een voederbeurt een juveniel uit het nest sprong (3). Tijdens het voederen zat dit juveniel het meest achteraan in het nest en had dus het minste kans om voedsel te krijgen. Het juveniel sprong nu schuin omhoog uit het nest om tot bij moeder gors te komen die ondertussen alweer aan't vertrekken was. Hij belandde tussen de vegetatie en liet zich even later wat terugzakken toen moeder gors weer verdwenen was. Het eerste van de vijf juvenielen was nu dus 'uitgelopen'.

Zicht op het gefilmde nest met 5 jonge grauwe gorzen, hier zo'n 10 dagen oud (Foto: Rémar Erens, 2010).

Tot dusver leverde het filmmateriaal (tot. +/- 120min) geen bijzonder speciale of cruciale details op. Indien er met beter materiaal gewerkt kan worden, zouden zaken als soort of type prooi, aantal voederbeurten per uur of intensiteit hiervan gedurende de dag, nacht-beelden etc. vast gelegd kunnen worden. Die juiste apparatuur kan dan ook ingezet worden als hulpmiddel bij het onderzoeken van bepaalde maatregelen (stroken, percelen) qua effectiviteit.

(Tekst en uitvoering onderzoek: Rémar Erens)